

Lasten Suometar.

— Lukemista Nuorisolle. —

N°. 30.

Lokakuussa

1857.

Kalevalan Nuot.

(Oppu n:o 29:stä).

Ilmarinen itkee kuuta kaffi, kolme kadonnutta naistan-
sa ja päättää wiimenkin takoa kullasta ja hopiasta uu-
den morsiamen itsellensä. Poimi kultia mereltä, hopeita
lainehilta, ajoi ahjohon niitä ja pani orjat lietsomaan.
Orjat lietsoi löyhyyteli, itse seppo Ilmarinen ahjoa ko-
hentelewi; waan ei tahdo syntyä kalu, siinä kun joko uuhi
tahi warfa uuniasta ajaisse morsiamen asemesta. Wasta
kerralla kolmannella kun itse loihe lietsomahan seppo,
neiti ahjosta tungeisse, pää hopea, kassa kulta, warfi kaikki
kaunokainen. Takoi jalat, kädet kuwallensa, waan ei saa
niitä liikkumaan; sowitti suun sorean, sirkut silmät, waan
ei saa sanoa suuhun eikä silmähän suloa. Lepää fitte
hön kultaisen morsiamensa wieressä, waan kun aamulla
herää:

Se oli kylki kyllä lämmin,
Ku oli wästen waippojansa;
Ku oli nuorta neittä wästen,
Se oli kylki kylmimässä,
Oli hyykki hyytymässä.

Jo hylkää kultanaisensa Wäinämöiselle, joka ei kuiten-
kaan sano siitä huoliwansa waan käskee Wenäehelle tahi
muuanne kaupaksi wiemään.

Rikkahien riian naia,
Suurien soan kosta,

ja kieltää kansan kaswawaisen milloinkaan kullalle kumar-
tamasta, sillä.

„Kylmän kulta kuumottawi
Wilun huotawi hopea.“

Tuopa seppo Ilmarinen heitti kultakuwan sillessä ja
pisti warfan waljahisin lähteäkseen Pohjolan toista ty-
tärtä tuolta pyytämään. Mutta täällä saapi pahoja her-
jasanoja wastaukseksi sekä emännältä että tyttäreltä, jotka
kumpikin hyyttävät häntä naisensa murhasta. Se on
seppo Ilmarinen, takoja iänikainen tuosta lowin suuttui,
ryöstää tyttären ja wiewi sen wätisin kerallansa. Cipä

stittenkään tau'onnut neiti häntä herjaamasta waan mat-
kalla pahoittaa hänen mieltänsä siksi, että Ilmarinen wi-
mein sydämyksissään laulaa hänen lofiksi.

Ulla päin, pahoilla mielin saapi sitä kotiseuduilleen,
jossa Wäinämöinen sattuu hänelle vastaan ja kyselee
kuulumista Pohjolasta. Tälle kertoo; Ilmarinen huoletto-
masta elämästä sammon warassa sekä myös, miten on-
nettomasti kostomattansa oli käynyt. Wäinämöinen le-
hoittaa häntä lähtemään kansansa sampona sieltä ryös-
tämään, johon heti suostuukin Ilmari.

Lähtewät weneellä matkaan ja purjehtiwat Raufonie-
metse, josta heidät äkkä Lemminikäinen ja, kuultuansa
kunne kulliwat, tarjoutuu kolmanneksi mieheksi, jofsi häntä
miehellään ottawat. Sampomattalaiset laskewat nyt päi-
wän maan westä, toisen suowestä, kolmannen kosken westä.
Lemminikäisen tehokkailta luuilla pääsewät onnellisesti
koskesta alas, waan sen alla tarttuu wene ison hauin
selälle. Lemminikäinen yrittää sitä miehalla laiwan alta
tappamaan, waan wierähtää itse weteen ja pelastetaan
Ilmariselta, joka tukasta nostatti miehen merestä. Tur-
haanpa oli kaikki Ilmarinki kokeet sitä tappaa; miehansa
mureni murskaksi eikä hauki tiennytkänä. Wasta Wäinä-
möisen iskulla katkesi hauki kahdeksi ja wene otti juostak-
sensä. Laskewat sitä rannalle, jossa kala keitetään ja
syödään murkinafsi.

Zätpä luita luotoselle, kalan ruotat kalliolle; niistä saa-
ttiwi Wäinämöinen kanteleen itsellensä.

Kust'on koppa kanteletta?
Hauin suuren leufaluusta.
Kust'on naulat kanteletta?
Ne on hau'in hampahista.
Kusta kielet kanteletta?
Hiwukfista hii'en ruunan.

Zuli tuohon nuoret, wanhat, tuli keski kertaisetti, jotka
kaikki kanteletta koittewat, waan:

Ei ilo ilolle nousnut,
Soitto soittole ylennyt.

Kun ei heistä ollut soittajata, waka wanha Wäinämöinen itse istuwi ilokiwelle ja alkaa fanteletta soitella. Sehän nyt wasta oli soitantaa, jonka wertaista ei ole sitte päiwin kuultu. Metsän pedot ja elävät, yffin haltiatkin ilmassa, maalla ja meressä kofoutuwat sitä kuulemaan. Jokaisen sydän tuli soitolta niin liikutetuksi, että wedet puhlesiwat silmiin; itsensä Wäinämöisenki filmistä tippuivat suuret pisarat, putosiwat maahan ja wieriwät weteen, joissa muuttuivat soreiksi, sinerwöiksi helmiksi.

Uroot saawat wiimenkin Pohjolaan, jossa, kun kysytään mitä asiata tuliwat, sanowat suoraan sammon ja'ole saaneensa; kun eiwät hwmällä puolta saisi, weiswät wäkisin sen kofonansa. Louhi kutsui kofoon Pohjolan miehet miekkoinensa wastusta tekemään; mutta Wäinämöinen käwi kanteloisehensa ja nufutti sulo-soitollaan kansan kaiken Pohjolassa. Uroot suoriwat nyt sammon saadantahan Pohjolan kiwimäestä. Lauullansa awasti Wäinämöinen sen waskiset owet ja laittaa Lemminkäisen sampoa sieltä kiskomaan. Waan sen kun oli juuret yhdeksän sylen sywään juurrutellut, täytyi hänen ne ensu kyntää. Suurella waiwalla kantawat sen sitte weneesensä ja lähtewät kottapäin soutelemaan.

Matkalla kehoittaa Lemminkäinen Wäinämöistä laulamaan hywän sammon saatunsa. Waan kun ei tämä fano laulawansa, ennenkuin omat uffet näkyisi, alkaa lieto poika itse hyräillä äreällä äänellänsä. Kurki, joka mätähän nenässä istui sormiluitansa lukien, säikähti kowasti Lemminkäisen laulantaa ja loihe Pohjolaan lentämään, jossa parlasemallaan herätti uinuwan kansan. Louhi kiihuksaa, kohta herättyänsä, kiwimäehen ja näkee nyt mieharmiksensa wierasten siellä käyneen ja sammon häneltä wieneen. Seti päättää ajaa heitä jälkeen ja pyytää Uduarta, Jku-Tursoa sekä Ulkoatin wiuyttelemään urojen matkaa, kunnes itse ennättäisi heidän kimppuun.

Udutar senloofin sumuansa meren selälle ja pitää Wäinämöisen kofonaista kolme yötä kunnefana pääsemättä. Jopa wiimenkin weti Wäinö miehallansa wettä, jotta utu ilmoilleen yleni ja meri selwisi sumusta. Waan samassa nosti Jku-Turso päätänsä merestä ja yritti kaataa weneettä. Saipa korwat kourihinsa Wäinämöinen, joista kohottelee miestä ilmahan ja kysyy kowin: miksilä merestä nousi etehen ihmisille, saanikka Kalewan pojat? Jku-Turso hädišään lupaa ei toiste tulewansakaan, jos nyt waan päässit hengellä hänen käpistä. Silloin wanha Wäinämöinen heitti herjan lainehisiin, eikä sen päiwyen perästä Turso nouse ihmisille etehen.

Tuskin oliwat sittä pulasta päässeet, kun jo nostaa

Ulko ylijumala kowan myrskytuulen rajuamaan, jossa Wäinämöiseltä häwiää hauinluinen kantelensa mereen. Tuossa nyt näkyy Pohjan laiwakin tulewan, jota sammonwiejät turhaan kofewat soutamalla pakoon päästä. Jo alkaa Wäinämöinen hätäillä, kun tiesi tuhon tulewan. Muisti toki mutkan wielä, jonka nyt käyttäwi; otti muka piittä ja tauloa wähäisen, heitti ne yli wasemman oskansa merehen sanoen sanalla tuolla;

Tuosta tulkohon karinen,
Salasaari kaswafohon,
Johon juosta Pohjan purren.

Pohjolan wene kyllä särkyi siihen, mutta samassa muuttihe Louhi isoksi kottakksi ja korjasi miehensä kaikki selälleen, Sata miestä siiven alle,
Tuhat purston tutfaimiehen,

joilla lensi Wäinämöisen purjepuuhun, että oli laiwa päin pudota. Siinä nyt löypi Wäinämöinen melalla kynnet häneltä poikki, jotta melksahti merehen miehet selältä ja itse kofkofin kapsahutti kaaripuulle. Jäi yffi sakariformi, jolla sai sammon merehen kaataneeksi; siinä sai muruiksi sampo, kirjokansi kappaleiksi. Niin meni muruja noita, sammon suuria paloja alle wienojen reesten; siinä ei sinä ikänä wesi puuttune waroja. Jäipä toista muruja, pienempäisiä paloja, joita aallot rannalle ajeli. Ne kofosi Wäinämöinen ja saattoi kaswamaan oluiksi, ohraiksi, rukihiksi. Louhi ei saanut muuta kuin kanten kansansa; siit'on polo Pohjolassa, elo leiwätöin Lapissa.

Jkäwäksi käypi aika Wäinämöisestä ilman soitotta, jonkatähden teettää ison harawan Jmarisella, jolla lähtee kadonnutta kanteloansa merestä etsimään. Waan turhaan oli kaikki työnä ja alla päin pahoilla mielin astuwi tuolta kotihin. Ahoa astuessansa kuuli koiwun itkewäksi, wajauttaan walittawan. Wäinämöinen lupaa sille elon uuden armahamman ja ennustaa sen kohta itkewän ilosta, riemusta remahuttelewan. Siitä nyt kuwasi koiwun kanteleen kofaksi, teki tammesta nauhat siihen ja lähtee sieltä etsimään. Istui immikko aholla, ei se impi itkennyttä, ei warfin ilonnutkana, lauloi ilman itsekensä; siltä sai haysta kantelon kieloisiksi. Tuosta nyt taas alkaa soittaa ja ihastuttaa kaikki mitä luonnossa löytyy.

Waan ei kestännyt kauwan tätä iloa. Pohjolan emäntä laittaa tawattomia tautia Kalewalaan, joita kaikki wäki siellä potewi. Mahtawilla lu'uilla ja moiteilla Wäinämöinen kyllä parantaa wäkensä taudista; waan nyt nostaa Louhi karhun Kalewalan karjoja menettämään. Saipa senki kaataneeksi Wäinö, josta sitte pidetään tawalliset,

juhlalliset pidot Kalevalassa. Väinämöinen laulaa, soittaa kantelettansa ja toivottaa tuleviksiin ajoiksi samaa riemullista elämää Kalevalaan.

Kuu ja aurinko kuuliwat soiton ja laskeutuivat, mikä koivun konfelolle, mikä latwan peräjän, kanteletta kuulemaan. Pohjolan emäntä saavi ne käsiinsä, kätkee nuoren sisään ja varastaa tulen Kalevalan tuvilta, jotta tuli pilkkonen pimeä. Tuo Ukko ylijumala alkoi tuota oudostella ja kävi kunta, päiveä etsimään. Kun ei löydä niitä, iskee tulta miehallansa ja antaa Imattaren sitä tuuvitella uuden kuun kuvoamaksi, uuden auringon aluksi. Impi tulta tuuvitteli kultaifessa kätkeyssä, waan miten lie warattomasti pidellyt sitä käsissään, tulikipuna suikahti formelta ja putoi maalle. Väinämöinen näki sen walahtawan ja lähtee Imarisen kanssa sitä etsimään. Imman impi kertoo heille, tulen joutuneen Uuen järveen ja siellä kalalta niellyksi. Turhaan koittelewat kalaa tiinifellä nuotalla saada. Täytyi lähteä kotiin ja siellä liinainen nuotta walmistella, jolla wiimenkin saawat hauwin järwestä. Kallaisewat hauwin ja löytäwät sinä sielän siian, jonka wafasta saawat sinikeräsen; sen kun kehittiwät putoi punakeränen eteen, johon tulikipuna oli kätkeinyt. Väinämöisen arvellessa millä tuota wietänehe pimeihin pirttilöihin, jopa tuikahti tulonen käsiästä, poltti parran Väinämöifeltä sekä Imarifelta ja kohoaa metsään menen aina edemmäksi, kunnes Wainö wiimenkin tapaa sen leppäpötkelön sisästä ja kantaa Kalevalan pimeitä tupia walaisemaan.

Baan ain' on päiwä paistamatta, kuu kulta kumottamatta noilla Wainölan ahoilla. Käwystynyt tähän elämään kehoittaa Kalevalanwäki Imarista kullasta ja hopyasta uuden kuun ja auringon takomaan. Seppo tekee futen käskettiin, mutta ei saa niitä walaisemaan. Väinämöinen tiedustelee arwalta, kuun ja auringon Pohjolaassa nuoren sisästä olewan ja päättää lähteä niitä ilmoille saamaan. Tulee Pohjolaan, woittaa Pohjan pojat tappelusfa ja yrittää kuuta, päiveä nuoresta kerittämään. Baan kun ei ollut aseita hänellä owia awata, täytyi lähteänsä Imarifella niitä teettämään.

Sepon noita takoessa lentää Louhi hawuffana pajalle, kysyy mitä siitä laatiif seppo? Tämä kun wastaa kaularenkahaisista Pohjolan akalle takowanfa, jo pelkäsi akka tuhon tulewan ja siiruytaa minä kerkiää kotiin, kuuta, päiveä kallista päästämään. Väinämöinen, nähtyänfä kuun ja auringon taiwaalla, tervehtää niitä ja toivottaa, että aina kulkifiwat fauniisti ja saattaiwät onnea maille.

Neiti Marjatalle syntyy poika puolikasta. Poika katoa pienenä ja löydetään wiimein suosta. Tuodaan wanhakko ristimään, mutta ukko ei risti isätöintä poikaa, ennenkuin tutkittaisi ja päättäisi olifko henkin jätettävä. Kenpä tuohon tuomarifsi? Kenpä muu kuin Väinämöinen, joka päättää kummanlaisen pojän kuolettawaksi. Mutta puolikainen poika nuhtele häntä wäärin tuomifsemasta. Ukko risti pojän Karjalan kuninkaaksi, josta Väinämöinen sumttuu ja lähtee myötyrifsi pois, ennustamalla, että häntä vielä ferran kaiwataan uutta sampoa, kanteletta ja waloa kansalle laittamaan. Wenehellä waskifella laskea karehtelemi tuonne yläifihin maaimihin, alaiifihin taiwasihin, jossa wieläki lienee. Mutta kantelonsa sekä suuret laulusfa jätti Suomelle ikuisefsi ilokfi.

(Loppu).

Kirjeitä Minalle.

Toinen Kirje.

(Jatketta).

Mutta ei tiedossa yksinään ole kyllä. — Muistatkos mitä Raamattu tästä puhuu? — Se sanoo: „Jos ihmisten kielillä puhuisin ja ei olisi minulla rakkautta, niin olisin kuin helisewä waski tai kiiifewä kulkuinen. Ja jos profeteerata taitaisin ja kaikki salaisuudet tietäisin ja kaiken tiedon ja minulla olisi kaikki usko, niin että wuoret siirtäifin ja ei olisi minulla rakkautta, niin en mitään olisi!“

Jumala, jota meidän pitää elämämme esikuwaksi ottaa, ei ole ainoastansa kaikkifietävä ja kaikkifwaltias, Hän on myöskin sanomatoim, ääretöin rakkkaus; Hän rakastaa ihmiskuntaa niin palawalla rakkaudella, ettei fäästännyt omaa poikaansalaan. — Niin ääretöin rakkkaus kuin Jumala meitä kohtaan on osoittanut ja yhä wielä osoittelee, ei mahdukaan ihmisen sydämeen; mutta kuitenkä on kuitenkin ihmisen sinäki kohden pyrittävä Jumalan mukaisefsi, ja mitä enemmän rakastaa Jumalaa sekä ihmisweljiänfä, sitä täydellisemmäksi, sitä jalommaksi tulee.

Tieto ja woima ilman rakkautta ei ole minä arwoinen, sen näemme mainituista Raamatun sanoista, sen hawaitsemme jokapäiwäifessä elämäsämme. Mitäs hyötyä on siitä waikka olifimme kuinka oppineet tahansa, jos emme tietoamme käytä toistemme hywäksi taikka wielä pahemmin, jos sitä käytämme muiden ihmisten wahingoksi. — Rakkkaus on ikään kuin aurinko, joka kaikki lämmittelee elähyttelee; turhaan lepääwät siemenet ja taimet maan powessa, jos ei niihin satu päiwä paistamaan. Se ne houkuttelee ilmi kätköstänfä, se ne paloittaa warttumaan ja hedelmällisefsi hersymään.

Olloon, Anafeni, harrastukses oppia rakastamaan Jumalaa sekä ihmismielijääsi. Se on pää-asta. Rakkaus taitaa vähilläkin voimilla ja vähällä tiedolla saada paljon toimeen, tieto ja voima rakkaudesta ei mitään. Mutta jossa rakkaus ja tieto yhdistyneenä vaikuttavat, siinä vasta oikia siunaus leviää. Sentähden rakasta hartaalla sydämellä ja opiskele min werran siunakin saat tilaisuutta, niin tulet siivistyneeksi ihmisiksi s. o. oikeaksi kristityksi, sillä niillä ei ole mitään eroitusta.

Matti Aleksanteri Kastrén.

Katso N:o 27.

Kauwan ei Kastrén kuitenkaan wiipynyt kotimaassa, eikä sinäkään aikana ollut jouten, waan lisäksi, forjaeli ennen jo toimitettua kirjaa. Joksseenki terweeksi toinnuttuansa läksi sitten w. 1845 Helmikuun lopulla suurelle matkalleensa. Tällä kertaa ei matkustanut yksinänsä, waan oli ottanut nuoren maisterin Bergstadin kumppaliksi. Kasan'in kaupungissa wiipyi lopun talwea, tutkien Tseremissten kieltä, josta selwille päästyä, kulki edelle ja tuli Siperiaan Tobolsk'in läänin, jossa toimensa alkoi. Sen kesän oleskelua Ob- ja Irtyshjokien seuduilla, kulki syksyllä Objokea latwemmaksi ja siirtihe kewäällä vuotta 1846 Jeniseijoen tienoolle yhälellen Ostjakien seassa. Kesällä lasi Jeniseijokea myöten ja oleskeli 1847 vuoden alkuun asti Siperian pohjoisimmalla perällä. Siellä Samojedien seassa oli olonsa mitä waiwaloisinta ajatella taitaan. Huoneet olivat matalat; seinät niissä hatarat; ikkunalasten siasta jäälewyjä. Siinä oli aina pimeä, niin ettei paljon kynttilälamalleatta nähnyt työtä tehdä; uunin lämmitessä täytyi aina huone sawulla ja syntyi semmoinen kosteus, että seinä myöten wettä liirisi; nunin lämmittämättä ollessa tuli niin kylmä, että wesi astioihin jäätyi ja waattehet seinihin. Kotoa ei paljon tohtinut ulota, sillä kun kerran oli wäbän mennyt käwemään, nousi hirweä pyry-ilma, joka hetkessä peitti hänen jälkensä melkein näkymättömiksi, ja töin tuskin osasi Kastrén wihdoinki kotiin. Semmoinen elämä olisi saattanut terweempääkin ihmistä tappaa; arwattawa on mitä Kastrén'in siwuloinen ja heikko ruumis sai kärsiä. Waan kuitenkin työskenteli Kastrén ahlerasti koskaan epäilemättä ja helppoittamatta.

Kewäällä 1847 jätti hän näitä synkkiä seutuja ja siirtyi taas etelään päin Jeniseijoen latwoille ja Baikaljärwen rannoille, jossa oleskeli 1848 vuoden syksylle asti. Siellä Wenäen waltakunnan rajalla tutkieli koko joukon

enemmän tahti wähemmän Tatarilaisiksi muuttuneita Ostjaki-, sekä Samojedheimokuntia. — Kaiken tämän ajan oli Kastrén'in terweys wassin huono ollut; yskä ja werynsyly hätyyttiwät häntä alinomaa ja kerran oli jo niin heikoksi tullut, että läsnä olemat luuliwat kuolemaisillaan oleman, ja alkoivat riidellä perinnöstä. Waikka wäbä wäliltä aina tointui jälleen, täytyi hänen wiimein heittää kaikki tutkinnot ja kiirehtiä kotimaalle, johon joutui w. 1849 Helmikuussa, oltuansa poisä neljä vuotta umpeensa.

Terweenä ja rahallisna oli kotoa lähtenyt; nyt palasi sinne köyhänä ja puolikuollehena; eikä ollut hänellä mitään wirtaa, jolla olisi tainnut elää. Silloin tarjottiin hänelle paikka Pietarin akatemiassa palkaksi monista waiwoistansa. Waan ei hän sitä ottanut vastaan, sanoen: „Elämäni onnen olen ehkä hyljännyt, waan se on minut lohduuttawa hädän ja huolen hetkinä, että sen olen tehnyt kotimaani tähden. Ei niin että luulisin Suomen ei woiwan olla minua wailia, mutta minä en woisi itseäni pitää kunnon miesnä, jos luopuisin siitä lipusta, jota tähän asti uskollisesti olen seurannut. Arwattawasti masentaisi semmoinen luopumukseni nuoren kotimaallisen kirjallisuuden ystäwäin intoa ja sen wastustajat riemuelliwat; nähdesään Suomen harrastawien myöwän itsiään wieraan palvelukseen. — Mitä tulleeikin osakseni, pysyn aina walaana ja tyytywänä, niin kauwan kun en ole pettänyt tiedettäni ja kotimaatani.

Tämä mielijalous sai wiimein kuitenkin ansaitun palkansa. Suomen yli-opistohon asetettiin Suomenkielen rohweessorin wirta, jommoista siinä siihen asti ei ollut löytynyt, ja ensimmäiseksi rohweessoriksi määrättiin Kastrén. Yliopiston kansleri, silloin perintöruhtinas, nyt keisarinne Aleksanteri, antoi Maaliskuulla 1851 Helsingissa käydesään itse Kastrén'ille wakuuskirjan siihen wirtaan. — Siitä oli riemu suuri koko Suomen maassa, toivo rusotti kuni paremman päiwän soitto, — mutta toista oli Jumalan käsiittämätöin tahto säätännyt. Muutamia kuukausta waan sai yli-opisto iloita uudesta opettajasta, — jo Toukokuun 7 päiw. wei hänet armotoin kuolema kowan kärsimisen perästä tuonelaan.

Toimitti: S—la.

Helsingissä,

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Kirjapainossa.

Painoluwan antanut. L. Heimbürger.